

D'esquerra a dreta,
Joan Presas i Alsina (el nét),
Joan Presas i Ferrer (l'avi)
i Martí Presas (el pare).

AVANT LES INCÒGNITES OBERTES PEL FUTUR TAN CONTROVERTIT DE LA PAGESIA, I EN AQUEST PERÍODE QUE MOLTS CONSIDEREN COM L'ANY ZERO DEL SECTOR, UNA FAMÍLIA DE CALONGE, ELS PRESAS, AMB TRES GENERACIONS DEDICADES AL CAMP, ENFOQUEN EL SEU ESDEVENIDOR AMB OPTIMISME GRÀCIES A UNA RELACIÓ DIRECTA AMB LA CLIENTELA I ALS CANVIS CONSTANTS EN LA PRODUCCIÓ PER SEGUIR DE PROP ELS GUSTOS DE LA GENT.

Tres generacions de pagès

JOAN PRESAS FERRER, vuitanta-dos anys; Martí Presas, cinquanta-sis; Joan Presas Alsina, trenta-dos. Tots tres apleguen més de vuit dècades de treball ininterromput al camp. Un camp que ha patit una sèrie de canvis i transformacions gairebé impossibles d'enumerar en els darrers cent anys, moltes amb prou feines sospitades per la generació precedent a l'actual. La trajectòria d'aquesta família és una línia recta, sens alts i baixos ni grans trasbalsaments. Una recta contínua i segura representada més que mai per la petita Maria, de nou mesos, la nouvinguda a la família i que és, ara per ara, el centre d'atenció de tots.

Lluny de la visió romàntica de l'agricultura, atapeïda de tòpics i de frases fetes, ells només treballen i fan de la seva tasca la millor de les aficions. La millora d'un coneixement que reben de fa desenes de generacions. La continuïtat, la tradició, més que qualsevol altre

Text
MOISÈS DE PABLO

Fotografies
QUIM GIRÓ

aspecte marca les seves vides. Però a diferència de molta altra gent que se submergeix a la jornada laboral com si es capbussés dins un líquid inflamable, els Presas de Calonge tenen al seu voltant un horitzó agradable, domesticat, on es poden reflectir.

El seu és un espai aparentment igual però canviant. Cap dia és idèntic a l'anterior perquè sempre es modifiquen petites coses, mínusculs engranatges que conformen els secrets infinitesimals de l'existència. Un color de la terra, una gamma de blau en el cel, la força del vent. La veritable cara sense maquillar del dia a dia. És un treball dins un medi dur però agraït, la natura, la terra. Passen les estacions, les temporades, plou –cada cop menys–, se succeeixen les collites, es recull la vinya, s'assequen els raïms i es pressen. Mentre molta altra gent és només un ressort dins un sistema mecànic i impersonal d'hores mortes, de contractes precaris i d'un marcat sentit d'inutilitat en allò que fan; mentre

molts d'altres tenen un lleuger regust de claudicació com un senyal imperceptible que cau damunt els rostres, un dèbil plugim que capgira les fesomies, els seus són esguards clars, nets, sense ambages, espontanis, que fins i tot en el más gran, el patriarca de la família, el vell Joan, encomanen una energia, una inquietud, unes ganes de tirar endavant i d'enfrontar-se amb l'esdevenidor que a molts d'altres els manca.

Miren el temps amb una visió diferent. El seu és un món particularista, fins i tot exclusivista –no tothom l'entén o el sap apreciar com cal–, un univers format per petits plaers, desconeguts o passats per alt pels altres. Una aroma d'autenticitat en l'era del *tetrabrick*, dels *fast-food* i de les *games-boys*. Un «petit privilegi», com afirma el nét, en Joan, la tercera generació familiar, tot repartint un tall de llonganissa elaborada de forma artesanal i un bon vi d'onze graus, acabat de sortir de la bóta, fresc i

LA PAGESIA I EL FUTUR: Radiografia del sector

REDUCCIÓ DE POBLACIÓ AGRÍCOLA - arran de l'entrada a la Unió Europea, i en línia amb la política del sector, 3.000 famílies de les comarques gironines han deixat les feines agrícoles i s'han acollit als darrers set plans de prejubilació.

LLET - el 40% de la producció agrària de Catalunya és a les comarques gironines, en contra d'allò que es pugui pensar, el sector lacti està format bàsicament per gent jove que ha demanat crèdits i ha modernitzat les seves propietats. Presenta

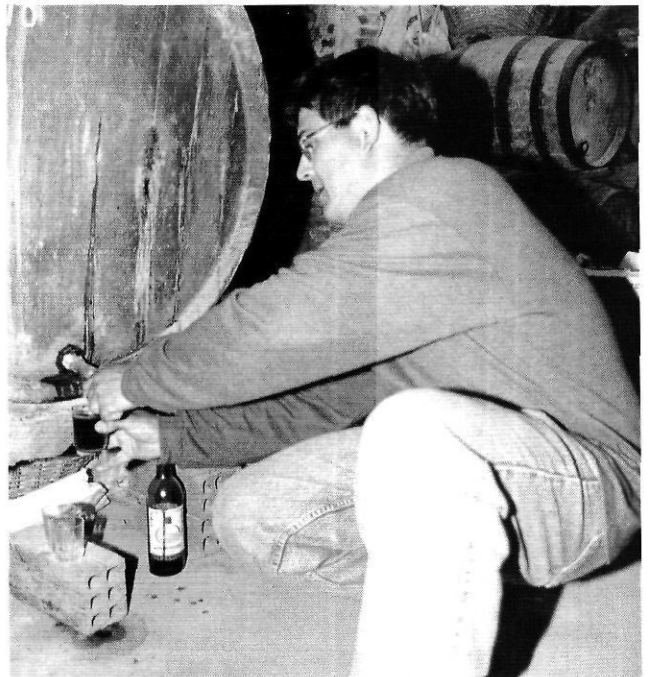
amb un sabor suau però alhora un punt intens. «Ens el treuen dels dits» –diu el seu pare, Martí, amb un lleuger deix de satisfacció– «només has de dir que en tens, i en tres mesos se t'el ventilen tot. La gent de Barcelona que té la segona residència a Calonge ens truca abans de pujar i ens diu: guarda'ns això, guarda'ns allò, arriben i s'enduen el que volen. Tot i que sempre ens en guardem una reserva pel nostre consum particular». La llonganissa, com no pot ser d'una altra manera, també és «de llei, sense cap mena d'invent ni martingala; per la gent acostumada a menjar altres tipus de productes, aquest gust es recorda», –afegeix el jove Joan– per diferenciar-lo del seu avi, amb qui comparteix el mateix nom, una de les moltes tradicions que han sabut preservar. La feina de fer els embotits és de les dones, que juguen un paper tan important a pagès. Sigui a les interminables tasques de la llar, fent els embotits o venent els productes a plaça.

Collites al gust dels consumidors

La clau de la rendibilitat del treball del camp actual és, sens dubte, la versatilitat per adaptar-se als nous temps i les seves exigències. I aquesta és la premissa que practica aquesta família del Baix Empordà. Els Presas, de mal nom can Pau Vilà a causa d'un llunyà avantpassat que va batejar tota la nissaga, posseeixen aquestes terres des de ben bé el 1780. La seva explotació actual, no gaire gran, té tres hectàrees dividides en dos sectors diferenciats on es combinen diferents cultius que roten en el transcurs de l'any per tal de no castigar excessivament la terra i evitar que els microorganismes nocius per a les plantes puguin elaborar anticossos contra els compostos químics. En les dates d'elaboració d'aquest reportatge, a finals de març i principis d'abril, el camp és només potència. Un ésser mig amagat que espera l'esclat definitiu de colors i formes de la collita.

Tenen carxofes i enciams per collir i acaben de plantar faves tendres, que seran substituïdes per tomateres un parell de mesos més tard. Després vindrà la ceba, els alls, i més enllà en el temps, els pèsols, es recolliran les cireres, les maduixes i els préssecs. Des de fa poc disposen d'un hivernacle per augmentar la producció. El negoci principal de la família és l'hortalissa i la fruita, allò que té més demanda, però també tenen un seguit de productes pel seu propi consum: alguns ceps per a la collita de vi, fabriquen el seu propi oli, tenen un parell de porcs per fer l'embotit segons el mètode utilitzat de fa generacions i un grapat de gallines.

una millor estructura que l'altra gran zona productora de l'Estat, la conca cantàbrica. La tendència és a assemblar-se a nivell d'explotació als països més avançats del continent (Dinamarca i Alemanya). Des dels anys 70 viu un procés de renovació tecnològica per afrontar la nova realitat comercial, amb la implantació de sales de munyir, etc. (mesures que afavoreixen un preu de producció competitiu), però la competència amb l'Estat francès és especialment dura. Les quotes actuals de producció de llet s'han prorrogat fins l'any 2003, per tant, es trenca la tendència de reduir-les.

Reciclar-se o morir

Aquest podria ser el seu lema. Primer van abandonar el cultiu del blat –el més important, històricament parlant, del municipi–, les vaques i les truges per centrar-se en l'explotació de l'hortalissa i la fruita. Anys abans subministraven els seus productes al Càmping Internacional de Calonge, però amb la xarxa de grans distribuïdors que s'ha anat imposant gradualment per tot arreu van haver de cercar un espai propi. I això és exactament el que van fer. Actualment disposen d'una parada al mercat municipal de Palamós, on venen els seus productes directament i atribueixen a aquest fet, al tracte directe i continu amb la gent, a la possibilitat de conèixer de primera mà llurs demandes i canvis en els hàbits de consum, el seu relatiu èxit.

«Procurem aconseguir sempre la millor qualitat de qualsevol producte i guiar-nos per allò que ens diuen els compradors», explica Martí, que posa un exemple gràfic per recolzar el comentari anterior: «si plantéssim mongeta perona, que és gruixuda i és la que es ven per tot arreu, les dones de Palamós ens dirien que què hem

BAIXA L'EDAT DE JUBILACIÓ - els productors làctics poden jubilar-se anticipadament als 55 anys i transferir la seva quota a la reserva estatal. També poden compatibilitzar la indemnització per abandonament de la producció amb la pensió de jubilació.

LA PROPIETAT DE LA TERRA - a les comarques gironines trobem les reminiscències de la propietat emfitèutica de segles passats (un fet que a la Catalunya Nova no es dona). A l'Alt Empordà, per exemple, el 45% de les terres és en mans

fet amb la de tota la vida, amb aquella petita i tendra, la *contender*. Se'ls ha de donar el millor». Potser això explica que ells, precisament ells, continuïn quan tanta gent ha deixat la pagesia.

El vell Joan Presas recorda que anys abans eren un miler, actualment hi ha amb prou feines uns set o vuit pagesos en tot el poble que s'hi dediquin professionalment. Dos o tres d'aquests tenen bestiar, la resta, fruita i verdura. Si fa no fa, la mateixa tònica del sector, la davallada gradual i inexorable que presenta la resta de les comarques gironines. Al Baix Empordà hi ha, segons les estadístiques del Departament d'Agricultura del 1996, un set per cent de la població treballant al camp, en bona part dedicant-se al cultiu cerealícola, però a Calonge cada cop ha pres més força el sector vitivinícola, gràcies a les bones condicions que reuneix aquesta terra.

El percentatge de població dedicat a activitats agrícoles és

molt similar al que presenten d'altres comarques com la Selva (un 5,7%), el Ripollès (un 6,6%) o la Garrotxa (6,9%), és superior a la xifra del Gironès (3,4%), una mica inferior del percentatge altempordanès (10,4%) i molt lluny del territori que presenta la població agrícola més important: el Pla de l'Estany amb un destacadíssim 26,1%.

L'altre factor que explica la permanència d'aquesta família calongina dins un mercat difícil i cada vegada més dominat per cooperatives o poderoses xarxes de distribució alimentàries és la inexistència d'intermediaris que encareixin els seus productes. «Si haguéssim de vendre a un o dos majoristes estaríem perduts», assegura Martí. Per això mantenen tots els canals d'intercanvi econòmic com a propis (producció, transport, distribució i venda), ningú els col·loca un sobrepreu, un plus, i els guanys de les vendes reverteixen en la seva totalitat per a ells.

de gent que no les té en propietat directa i aquest fet repercuteix en el marge d'actuació del sector per encarar el futur.

FRUITA DOLÇA - té un futur comunitari dolent, però és un sector ben organitzat, amb cooperatives fortament arrelades a les comarques i un bon grapat de tècnics que afavoreixen la rendibilitat de les noves inversions. Les finques d'experimentació donen rendiment al cap de dos anys d'haver-se endegat. S'han creat àrees capdavanteres dins el mercat com la producció de caire ecològic (a les terres lleidatanes, per contra, és un camp

poc treballat). En aquest punt concret les terres gironines tenen un sector comparable a qualsevol de la Unió.

Realitat: per simple qüestió econòmica (les monedes europees són més fortes que la pesseta) el mercat continental absorbeix la millor fruita, la gironina, mentre que a casa nostra es comercialitza fruita lleidatana, excepte en uns quants establiments comercials de qualitat.

GARRINS - la ramaderia és una àrea d'avantguarda, Girona és el país engreixador per excel·lència, les estadístiques més

Un punt més al seu favor és el fet que la collita que es posa a la venda cada dia a la parada durant l'estiu i un cop a la setmana la resta de l'any és del mateix dia, potser tot just acabada d'arrencar fa unes hores del camp i no ha estat en cambres frigorífiques durant jornades senceres. És un producte fresc i de qualitat. A més a més cal parlar d'altres factors importants i més generals en el mateix sector com les indubtables millores agrícoles (els nous compostos químics, dels quals no cal abusar per no acabar amb els insectes que pol·limitzen les plantes) i les noves tècniques que els permeten extreure una millor rendibilitat de la terra com pot ser, per exemple, el regatge per degoteig que permet estalviar una quantitat important d'aigua.

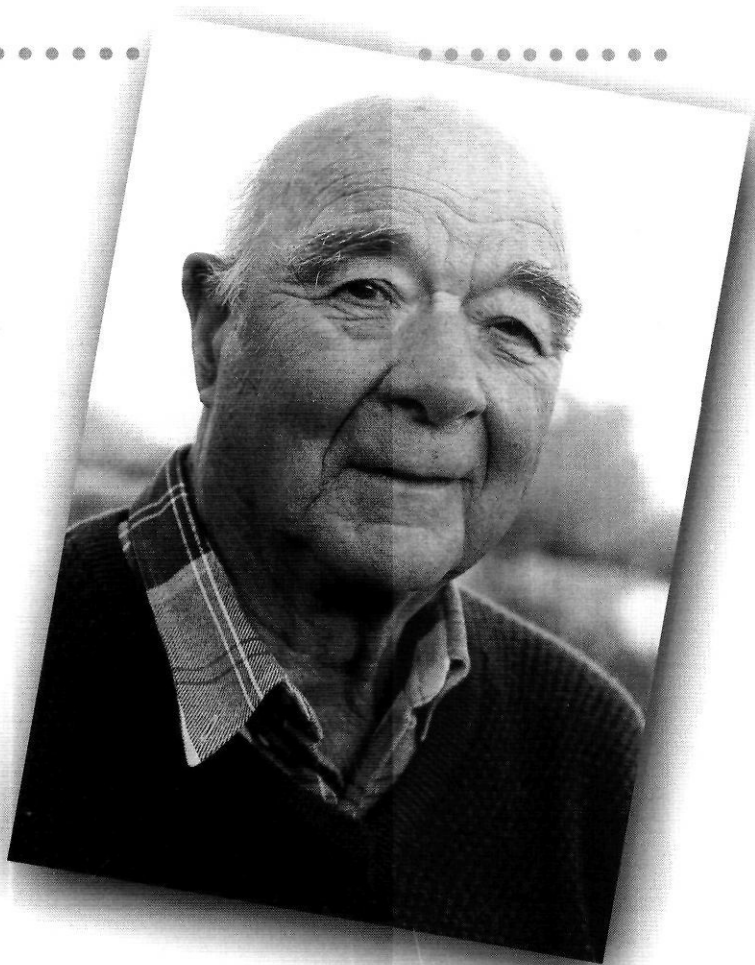
Pagesos atípics

Una imatge tan tòpica com la dels pagesos que recolzen bona part dels seus ingressos en les subvencions i els ajuts institucionals no reflecteix gens bé aquest cas concret. «Em puc vanagloriar que gràcies a Déu no he demanat mai cap mena d'ajut», diu Martí. «Per fer el dipòsit de l'aigua volíem demanar alguna mena de subvenció, uns crèdits tous, el que fos, però amb tanta burocràcia, ens ho vam deixar córrer. Pràcticament no conec l'oficina d'Unió de Pagesos de Torroella de Montgrí, que és la que em pertoca», assegura. Tot i que fent força memòria, al final es recorda que fa uns quinze anys va gaudir d'un ajut per la retirada d'uns ceps americans híbrids que la Generalitat va considerar que calia substituir perquè feien un vi infecte. Un ajut de noranta pessetes per peu de cep arrencat que era més una obligació que un ajut –si no s'hi hagués vingut els hauria d'haver arrencat sense indemnització–. Ho va fer i va cobrar aquestes noranta pessetes amb l'opció de replantar varietats pròpies del país.

Malgrat el que pugui semblar, assegura que la Unió de Pagesos, sindicat al qual estan afiliats des de la seva fundació, els va ser de gran utilitat en la lluita que van mantenir una colla de propietaris agrícoles perquè les zones agràries com la seva tinguessin algun tipus de protecció especial davant els desficiis especulatiu que van malmenar tan durament el territori de la Costa Brava, amb entrevistes amb les autoritats del moment que finalment van satisfer les seves reclamacions. Tampoc tenen cap mena d'assegurança, perquè la seva collita fragmentària sembla desaconsellar-ho, i en cas d'un any dolent, amb una pedregada inoportuna o una gelada fora de temps, sempre disposen d'un conet per afrontar aquesta mala jugada de la natura.

actuals hi comptabilitzen uns 600.000 mil porcs; l'administració, però, en calcula un milió. S'engreixen truges d'arreu d'Europa i també de l'Estat espanyol. És la producció que mou més diners i es configura com un sector refugi en èpoques de baixades d'interès per a inversors que tenen poc a veure amb el camp com advocats, gestors immobiliaris, etc.

FUSTA - l'explotació forestal ha sofert una forta davallada, en conseqüència, la imatge anteriorment comuna a multitud de pobles de la indústria serradora ha desaparegut.

L'avi o la memòria de la ràdio

Joan Presas i Ferrer, que representa la primera generació, va néixer el 1916, dos anys abans que finalitzés la Primera Guerra Mundial i aparegués tot un nou món i unes noves idees. El territori on va fruir de la seva infància era molt diferent de l'actual. Tot era més aspre, més dur, però potser més sentit i més fruit per la gent que l'habitava. Des de ben petit i durant els estius va pelar suro, gairebé com tot el poble, en el que va ser la gran indústria del país.

Recorda amb nostàlgia aquelles collites de patates i sobretot de blat, amb què s'elaborava el pa de forma artesanal. «Ho he vist tot trasbalsat», assegura, però no vol deixar-se vèncer per una nostàlgia ensucrada o pel dolor acumulat al llarg del passat, per aquelles nafres mai del tot ben guarides de la Guerra Civil, i

VINYA - dins d'un fenomen comparable al que s'ha produït a l'Estat francès amb el vi nord-català de Banyuls, la denominació d'origen Empordà-Costa Brava comença a aixecar el vol –ja és habitual a les taules dels restaurants de casa nostra, un fet anteriorment poc comú–, però aquesta etiqueta desapareixerà per decisió comunitària. El govern de Brussel·les no accepta com a denominació d'origen un indret geogràfic, sinó una entitat administrativa; en aquest cas s'adoptarà el nom genèric de Vins de Catalunya, motiu pel qual l'anterior denominació serà un subgrup. S'adopta la tendència de fer prevaler la qualitat davant la

prefereix recordar els vuit dies de festes col·lectives de l'estiu, un cop la collita ja era a lloc segur, aquelles festes a l'ermita de Bell-lloc, les berenades populars, les excursions en grup amb taxis llogats per anar a les festes dels pobles dels voltants, tots ben mudats, a Sant Feliu, Llagostera, Palamós o fins i tot a Cassà de la Selva. En una d'aquestes celebracions va conèixer la seva dona, natural de Santa Cristina d'Aro («abans ballàvem i ara la ballem», explica amb humor), aquells viatges que semblaven tan agosarats –i que avui en dia només serien passejades– amb la tenda posada damunt del carro de cavalls. Gairebé en una imatge com de *far west*, d'un film de John Ford.

Recorda particularment la fanga i el cavall. És a dir, la força bruta i la traça de l'home per arrabassar de la terra el seu màxim benefici i la potència de l'animal, d'aquella sinya enganxada al cavall que voltava feixugament per tal de treure aigua del pou.

Avui, en canvi, n'han construït un a les seves terres de cent vint-i-cinc metres de fondària, tenen un dipòsit amb una capacitat per a cinquanta mil litres i el sistema de regatge per degoteig que utilitzen permet dur mil vuit-cents litres d'aigua per hora als diversos camps sense cap mena d'esforç humà o animal. L'energia mecànica ha substituït l'animal.

Joan Presas va viure, com molts d'altres, resignat la dècada famolenta dels quaranta i la postguerra, els anys de pedra i grisor, el «trasbals» de què parlava anteriorment. Va veure el món a l'inrevés, com les famílies de ciutat, els refugiats, els desplaçats, servien a cases de pagès tot fent de pastors o de mossos «per tal de poder alimentar-se, perquè en el camp no vam passar mai fam», explica. No van passar fam, però van tornar a pràctiques antigues, oblidades, com el bescanvi. Sense una moneda forta, en una economia calamitosa, la gent es canviava els productes

quantitat (excepte en el cas del vi alemany del Rin, amb el seu procés de xatonització, és a dir, l'afegit de sucre per augmentar-ne la graduació). La vinya té com a problema principal el tarannà individualista dels productors (molt dividits o agrupats en diverses cooperatives) que dificulta polítiques unificades. Tot i això, hi ha productors importants. Abans era considerat un espai poc dinàmic, però els anys noranta amb el seu interès creixent per la gastronomia i la restauració l'ha dirigit vers un procés de revifada considerable. Durant la dècada dels 80 semblava en clara recessió, i tot i llur èxit actual, cal que es posi al dia davant

els grans productors alemanys i francesos (excepte la marca Castell de Peralada, amb la seva insígnia el Blanc Pescador, una empresa prou forta per plantar cara a la producció forana). S'han reduït les hectàrees cultivades.

OVÍ I CABRÚ - aparentment és el gran oblidat, però ha endegat un camí positiu, el de dotar-se d'una imatge tradicional, de producte artesanal. Produccions selectives per a carnisseries de tota la vida. S'ha refugiat en la restauració de qualitat. Ha reduït el nombre de caps de bestiar, però hi ha estadístiques

que posseïa per tal d'aconseguir allò que no tenien i les jornades de treball eren de sol a sol. Esgotadores.

Tot molt dur, massa gris, però tot i això, tot i aquesta aparent aspror, considera que la gent era més feliç, «perquè tenien una il·lusió». Una il·lusió tan gran com la que segurament va tenir ell en poder escoltar la programació de la primera ràdio adquirida per la seva família el 1932 –un any que reté a la memòria amb la precisió d'un memorialista, que se li ha fixat al cap segurament pel gran traspàs que va suposar per a ell– tot just quan només sis famílies més de Calonge en disposaven. O l'emoció que va sentir als onze anys en pujar a la seva bicicleta, la primera de la vila.

Però, justament, és aquesta mateixa il·lusió el sentiment que més troba a faltar entre els joves. «Han perdut la il·lusió perquè avui en dia ja ho tenen tot», assegura. Potser té més raó de la que es pensa. «Socialment vivim cinquanta mil vegades millor, però s'ha perdut el respecte, els principis, la manera d'enraonar. Els que som vells ens costa d'entendre això», confessa.

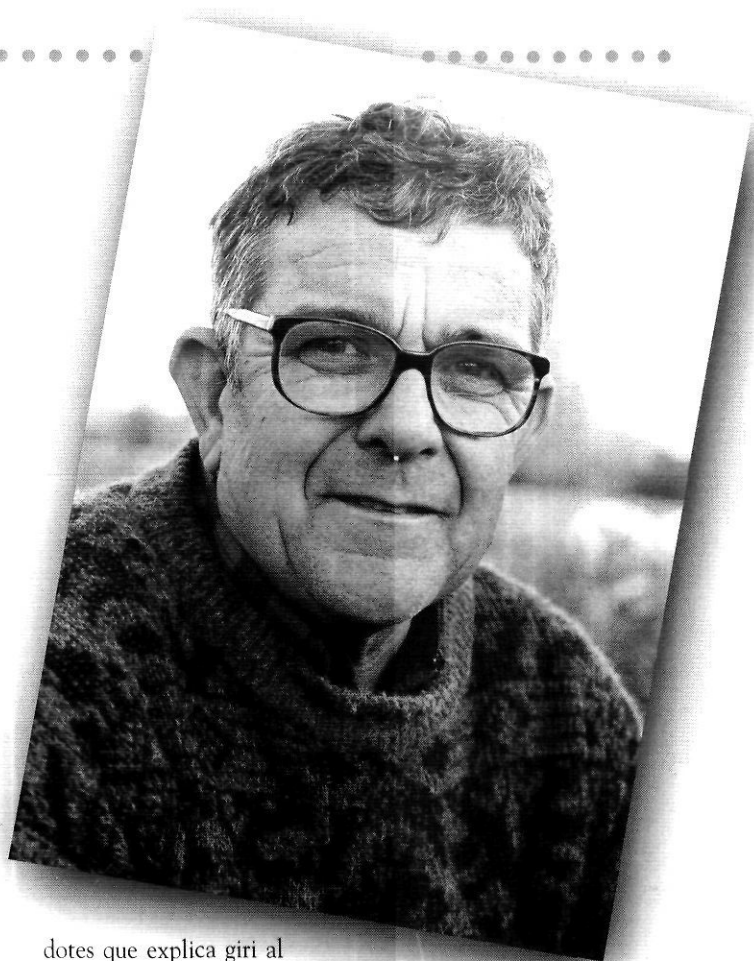
El vell Joan desmenteix amb la mateixa energia amb què posa el dit damunt la ferida sobre el tipus de societat que estem construint, els tòpics que giren al voltant dels pagesos. «Endevinem si farà o no farà tramuntana, però res més, el que no ho endevina gaire és en Picó. Els pescadors ho saben veure millor que nosaltres, els de mar ho coneixen pel vent, però nosaltres no podem saber el temps que farà tan fàcilment». Tampoc creu que hi hagi diferències entre pagesos de la costa i de l'interior, entre algú d'Olot i algú de Castelló d'Empúries: «tots tenim el mateix sistema per treballar. L'únic que ha canviat és que abans a Calonge hi havia vuitanta vaques amb vuitanta pagesos i ara hi ha vuitanta vaques amb un de sol» i no es pot estar de dir que no sent cap mena de pena per l'abandonament gradual del treball pagès perquè «s'ha de viure el moment actual. M'estimo més viure ara que abans en aquelles mateixes condicions». Encara que retirat des de fa anys, el vell Joan encara es mou pels camps on va treballar tantes hores i ajuda en allò que pot la família.

El pare i el canvi revolucionari del tractor

Martí Presas, la segona generació, va néixer el 1943, en plena postguerra i potser per aquest fet es recorda tant de l'any 1955 i del decisiu ajut dels nord-americans a la dictadura franquista que va permetre el lent redreçament d'un país esfondrat anímicament i materialment. Tampoc no és gens estrany que una de les anè-

prou significatives que demostren el seu vigor com la presència de 170 pastors a l'Alt Empordà. Gaudeix d'ajuts comunitaris arran de la incorporació al mercat únic, tot i que va patir la falta de política ramadera dels anys setanta.

MASSA SUBVENCIONS PER A MASSA POCS? - sovint s'acusa la pagesia, on s'emplaça el 5% de la població comunitària en edat laboral, d'endur-se la meitat del pressupost de Brussel·les. Aquesta acusació indigna el col·lectiu pagès, que la troba esbiaixada i simplista. La pagesia de les comarques gironines juga el

dotes que explica giri al voltant de la llet condensada (un aliment que en aquell temps havia de semblar meravellós, un àpat per a privilegiats, fins i tot per a un fill de família pagesa) i del racionament, de com la mare d'un seu amic els va sorprendre tots dos, en tornar de la feina, després que ells solets se'n beguessin un pot sencer que li havien donat abans amb els cupons corresponents.

També recorda com anaven a Palamós a buscar una barra de gel que es col·locava en un dipòsit i on es posava aigua de Caldes de Malavella o gasosa, en una època en què ningú bevia aigua amb gas i aquell fet era tot un esdeveniment. Un petit plaer.

El jove Martí des de ben petit ajudava el seu pare i sempre va voler dedicar-se a la feina del camp. Fins i tot quan estudiava a la Salle de Palamós va dir al seu progenitor que volia deixar el col·legi per ajudar en la propietat familiar. Tenia tretze anys. «En aquell temps dues vaques donaven menjar i feien de tracció

paper d'un sector dinàmic i preparat que ha creat un teixit social molt més extens que el que es podria pensar a primer cop d'ull. Hi ha centenars de feines indirectes vinculades al treball de la terra, com el personal dels escorxadors, els intermediaris comercials, els constructors, els transformadors; la gent dels cellers, dels vivers, dels hivernacles; les empreses de maquinària i de serveis, les escoles de formació, les consultories agrícoles amb el seu personal administratiu, els treballadors temporers. La pagesia fa possible també el manteniment de multitud de pobles de muntanya i d'oficis en perill d'extinció com el de ferrer, entre d'altres.

mecànica, però va ser el tractor l'element que va canviar definitivament el treball del camp. Hi ha un abans i un després del tractor, el pas de la sang al petroli. Un gran salt qualitatiu», explica.

El pagès recorda amb certa nostàlgia –matisada per l'afirmació taxativa que avui s'hi viu millor– aspectes d'aquell període que ja no tornaran, entre d'altres, la tranquil·litat: «En aquell temps no tenies les comoditats que tens ara, no coneixíem el butà, no tenies els mitjans de locomoció actuals, havies d'anar a peu, però celebraves millor les festes, hi havia més companyonia.»

Una tranquil·litat avui una mica més difícil en un poble que s'acosta als sis mil habitants –entre Calonge i Sant Antoni, el barri mariner que va voler ser independent i que ja és tota una població, la plasmació del microcosmos català, de la dualitat de la muntanya i el mar que és omnipresent al nostre territori–, que té un dels majors nombres d'urbanitzacions de Catalunya i que a l'estiu multiplica gairebé per sis la seva població. Actualment les viles mitjanes, fins i tot les petites, són minúscules urbs a escala. I el soroll és un aglutinant de la modernitat, un efecte adequat pels nous temps, quan hauria de ser un sinònim d'endarreriment.

Certes imatges li han quedat retingudes a la memòria per sempre, costums propis de la cultura mediterrània avui bandejats o postergats, com sortir a prendre la fresca als vespres d'estiu, on les converses s'allargassaven despreocupadament hores i hores i els nens jugaven i jugaven, o aquelles berenades que implicaven una recompensa, un passar pàgina en les tasques quotidianes, en l'inamovible calendari del camp un cop s'havien arrencat les patates, amb la beguda posada en fresc en el pou. Avui tot això ha quedat desplaçat per la televisió i la seva influència hipnotitzadora. Una altra manera de viure, més ràpida i menys contemplativa, s'ha imposat, amb més hores de treball al camp però potser menys intenses i esgotadores que abans.

Martí té programades les hores d'esbarjo com si es tractés de la seva feina. Se'l pot trobar en els seus camps amb alguna planta, escoltant per la ràdio el partit del seu equip preferit, l'Espanyol –tot i que no és d'aquells arrauxats que volen a tot preu que perdi el Barça–, fent bricolatge, arreglant alguna cosa. A l'hivern fa una pausa tot aprofitant que la natura també la fa, algun cop marxa de vacances amb els seus, però durant l'estiu i en aquest temps primaveral toca anar al mercat cada dia i la feina és més intensa.

2006, LA DATA FATÍDICA - aquest és l'any en què finalitzen les ajudes comunitàries al sector.

EL FUTUR - quatre estats europeus més tenen tots els números per integrar-se a la Unió Europea el 2003. Són països amb un sector primari tradicional, de població considerable i poc tecnificat, però que juga la carta dels baixos costos i que preocupa els pagesos gironins, que hauran d'afrontar una forta competència. La Unió donarà suport econòmic als nous membres com ho ha fet amb l'Estat espanyol i d'altres en la seva mateixa

situació (Irlanda, Portugal o Grècia), per tal de reconvertir els seus sectors agrícoles, reduir-los i fer-los més competitius.

LES NOVES INTEGRACIONS - es preveu que l'ampliació inclogui Polònia, la República Txeca, Hongria, Eslovènia i Estònia. Aquest sector agrícola és prou fort per representar una gran competència. En conjunt tenen una població de 61 milions d'habitants.

Informació confeccionada gràcies a l'ajut d'Anna Roca i de la Cambra Agrària de Girona, que han facilitat les dades i estadístiques indispensables per elaborar aquestes pàgines.

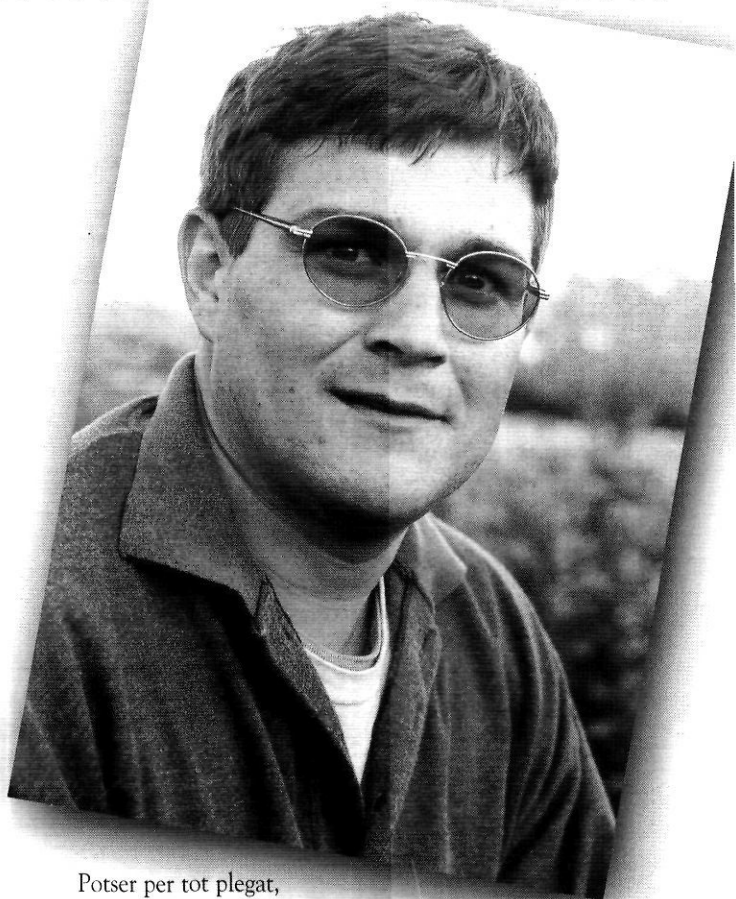

El nét i la tornada al camp

En un principi Joan Presas i Alsina, nascut al 1967 i la tercera generació d'aquesta família, no havia pas de seguir l'exemple del seu pare i del seu avi, però les coses van canviar fa uns mesos, potser també pel fet del naixement de la seva nena que el va ajudar a mirar les coses amb una altra perspectiva. «Em sentia inútil. Era com treure aigua d'un pou per llençar-la al mar», així d'explícit es mostra per descriure la seva antiga feina. Joan, llicenciat en Filologia Catalana i en Filologia Hispànica va ser mestre en una escola concertada a la Sagrera, a Barcelona, però aquella tasca docent després de set anys se li feia cada cop més coll amunt, no l'omplia suficientment, se sentia desmotivats. «Vaig veure com d'altres companys tenien problemes, topades amb alumnes, i vaig decidir-me a tornar», explica i aquest fet va ser el detonant del canvi.

Tot i que sap que aquesta nova feina que tot just enceta és feixuga, i que molts consideren que és d'un futur incert, té molta més llibertat i valora més aquest fet que no pas altres consideracions: «si vols aturar-te, t'atures, si vols treballar més hores, treballa». Un tipus de tasca a mesura del temps, no sobre el temps. Que permet veure el seu traç, la seva petjada, que no es construeix damunt d'ell. Una feina que el fa esforçar-se d'una forma més tranquil·la, més racional i feliç que a l'escola i que ja coneixia a bastament abans de posar-s'hi, perquè durant els estius sempre havia ajudat la seva família i de ben petit s'hi havia implicat, com qualsevol altra persona que neix en el medi pagès.

El seu cas no és l'únic, cada vegada hi ha més persones que abandonen les urbs cercant una vida més natural, més propera als altres i a ells mateixos en un fenomen que també en part es valora com el de la fi de l'era de les grans conurbacions urbanes. Que permet afirmar un espai propi, enfront de la peixera o de la gran xarxa en què es converteix la vida a les ciutats. Només cal veure les gernacions de vehicles que fugen temporalment de les metròpolis quan arriben les vacances.

Potser per tot plegat, i també per una atracció innata que ni tan sols ell mateix havia valorat prou abans de plantejar-se el canvi de vida, allò que més recorda de la seva infantesa és l'olor del raïm, l'olor del raïm natural abans de premsar-lo, el perfum del vi, del most, una floire molt peculiar, d'aquelles que s'escampaven per tot arreu i semblaven envair-ho tot, embriagar-ho tot. I aquest mateix vi sembla ser el seu camí perquè d'ençà de la seva tornada s'ha ampliat la superfície de vinya per tal d'augmentar-ne la producció i està decidit a apostar per aquest tipus de plantació.

Ell, tot i ser el més jove, és el que resumeix millor que qualsevol altre com ha canviat la filosofia a pagès: «Abans, tenies l'alimentació assegurada i mentre tinguessis calés per baixar un dia a la setmana a comprar quatre fideus, per comprar el tall de roba i la mica de fil que necessitaves i quatre botons per cosir que necessitessis, amb això ja feies, clar, ara no, si tu ara volguessis fer el mateix, t'arribaria la factura del telèfon, t'arribaria la factura de la llum, t'arribaria la factura de l'aigua, t'arribaria la factura del gas i per un lloc i un altre quedaries malparat... voldries anar-te a comprar un cotxe perquè no aniries a peu i ja no podries, necessites seguir el ritme, a part que és desitjable seguir el ritme, no pots pas quedar-te enrere, coses com el gas ciutat, un benefici, t'ho demostren.»

Fer brollar vida de la terra és un esforç igual o més important que fer sorgir paraules o omplir documents oficials. És un miracle, una tasca que per als nostres avantpassats seria molt propera a la màgia, un sentiment que devien compartir les primeres societats recol·lectores que van establir-se com a agrícoles, fa centenars de milers d'anys.

Moisés de Pablo